

об'єкта інвестування — це перший крок під час прийняття інвестиційного рішення. Ціль об'єкта інвестування — підвищення інвестиційної привабливості та залучення максимально можливого обсягу інвестицій.

Література

1. Чухно А.А. «Основи економічної теорії» Інвестиції: сутність, стимули, детермінанти, співвідношення із заощадженням і доходом [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://library.if.ua/book/61/4395.html>
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-ХІІ. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. [Електронний ресурс] Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
4. Гайдуцький А.П. Мотиваційні чинники міжнародних інвестиційних процесів. // Фінанси України. – 2004. -№12. – С. 50-57.
5. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-ІV [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Юрій Дзяди́кевич, Марія Бобарикіна

Тернопільський національний економічний університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Однією з гострих і складних проблем в Україні є раціональне використання природних ресурсів. Це вимагає комплексного підходу, що охоплює різні форми впливу на природокористувача і залежить від характеру виробництва, ресурсів підприємства, галузі промисловості та природного середовища, в якому вони функціонують. У зв'язку з тим, дослідження аспектів раціонального використання природних ресурсів є актуальною проблемою. Проблемі вивчення процесу раціонального природокористування присвячена низка робіт вітчизняних вчених. Однак у роботах недостатньо висвітлені аспекти процесу раціонального використання природних ресурсів, що зумовило необхідність їх подальшого вивчення. Метою дослідження є аналіз складових процесу раціонального використання природних ресурсів.

Природокористування – це комплексна система, яка охоплює міжнародні, державні та громадські заходи і направлена на раціональне використання, відновлення та охорону природних ресурсів. Управління охороною довкілля передбачає здійснення дослідження, екологічну експертизу, контроль, прогнозування, програмування та інші види діяльності. Важливою ланкою механізму управління процесами ефективного використання природних ресурсів є поєднання адміністративно-контрольних і економічних інструментів. Приймаючи до уваги досвід розвинених країн ЄС щодо застосування механізму управління природними ресурсами, то в Україні можна використати низку методів еколого-економічного регулювання. Система екологічного менеджменту, як свідчить світовий досвід, залежить від ефективності економічного механізму природокористування, що ґрунтується на органічному поєднанні примусово-обмежувальних і стимулюючо-компенсаційних регуляторів. Такий підхід забезпечує впровадження екологічно безпечних технологій і способів господарювання. В Україні тривалий час природокористування було безкоштовним. Підприємства для своєї діяльності використовували землю, воду та інші природні ресурси, а також забруднювали довкілля. Така безгосподарність сприяла нераціональному використанню природних ресурсів. Лише в 50-х роках минулого століття в нашій країні впроваджується плата за окремі види ресурсів, а на початку 90-х років було запроваджено плату за практично всі природні ресурси, забруднення довкілля, розташування в ньому

відходів виробництва та нанесення шкоди навколишньому середовищу. При цьому, плата за надмірне використання та забруднення в декілька разів перевищувала плату за використання та забруднення в межах встановлених лімітів. Однак внесення плати за використання та забруднення не звільняє природокористувача від виконання заходів із охорони довкілля та відшкодування збитків.

Лімітування природокористування – це дієвий елемент механізму охорони довкілля. В народному господарстві країни є підприємства, які з погляду екології потрібно було б закрити або перевести на випуск іншої продукції. Це завдавало б менше шкоди навколишньому середовищу. Проте, економічно, а часом і соціально не завжди доцільно, оскільки підприємство може бути постачальником потрібних суспільству товарів і послуг. У цьому випадку, його діяльність у галузі природокористування регулюється не нормативними ГДС (гранично допустимі скиди) чи ГДВ (гранично допустимі викиди), а індивідуальними лімітами. Якість довкілля в даному регіоні залежить від присутності в ньому різних видів господарської діяльності, яка пов'язана з використанням матеріальних ресурсів. Навколишнє середовище є джерелом сировини для різних суб'єктів господарювання, а також реактором для переробки відходів виробництва. Зарубіжний досвід свідчить, що системи регулювання якістю довкілля можуть бути жорсткими або м'якими. У першому випадку економічний механізм передбачає штрафи та екологічний податок, які накладаються на забруднювачів навколишнього середовища, а у другому – застосовуються штрафні санкції та водночас пропонується для виробників низка пільг і заохочень з метою зменшення забруднення довкілля. Найбільш поширеними є комбіновані системи регулювання, що стимулюють ресурсозбереження та захист довкілля. Все це підтримується організаційними заходами. Держава повинна створювати такі умови господарювання, при яких підприємці змушені займатися захистом довкілля або вони матеріально зацікавлені у впровадженні природоохоронних заходів. При цьому використовується адміністративний механізм управління, котрий ґрунтується на застосуванні стандартів, норм і правил природокористування, а також передбачає юридичну відповідальність підприємств, яка охоплює дисциплінарне, адміністративне, матеріальне та карне покарання. Важливе значення в регулюванні відносин щодо раціонального природокористування має поєднання заходів територіального та галузевого чинників у формуванні основних якісних параметрів довкілля.

У системі планового управління раціональним використанням природних ресурсів головним є територіальний підхід, тобто повноправним розпорядником ресурсів, які залучаються в сферу виробничої діяльності підприємств, є Ради народних депутатів. Надані місцевим Радам права повинні використовуватися як найефективніше, поєднувати в собі територіальні і галузеві інтереси, орієнтувати виробничо-господарську та експлуатаційну діяльність підприємств, фірм, відомств і міністерств на вирішення актуальних екологічних проблем. Органи місцевого самоврядування відіграють важливу роль в управлінні процесами регіонального використання природних ресурсів, оскільки вони відповідають за економічний і соціально-екологічний розвиток своїх територій. До їх компетенції входить реалізація загальнодержавної стратегії захисту довкілля, зокрема: встановлення обмеження на виробничу діяльність підприємств, які забруднюють довкілля та запровадження системи екологічного страхування підприємств.

Для підвищення якості довкілля та раціонального використання природних ресурсів необхідно розробити та впровадити такий механізм, який би забезпечував перехід суб'єктів підприємницької діяльності від не правових екологічних відносин до правових. У нашій країні діє низка законів, які сприяють раціональному використанню природних ресурсів. Одним із них є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». У ньому викладено: загальні положення, правові обов'язки громадян, функції Рад народних депутатів, повноваження органів управління у сфері охорони природи, висвітлено питання спостереження, прогнозування, обліку та інформації в галузі охорони довкілля, екологічної експертизи та економічних механізмів забезпечення раціонального використання природних ресурсів.

Таким чином, з метою раціонального використання природних ресурсів і захисту довкілля від забруднення необхідно застосовувати механізм екологічного управління. Важливу роль в управлінні процесами раціонального використання природними ресурсами відіграють органи місцевого самоврядування, оскільки вони відповідають за економічний і соціальний розвиток своїх територій.

Література

1. Дзяди́кевич Ю.В. Енергетичний менеджмент. Підручник / Ю.В. Дзяди́кевич, Р.Б. Гевко, М.В. Буряк, Р.І. Розум. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2014. – 336 с.
2. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзяди́кевич та ін. – Тернопіль: Астон, 2016. – 392 с.

Тетяна Дідоренко

Тернопільський національний економічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНИХ РІШЕНЬ

Розвиток цивілізації засновано на розробці і реалізації різних видів рішень, пов'язаних із окремою особою чи організаційною структурою. Рішення мають цільову спрямованість. Вони розробляються і реалізуються особами, що мають різні наміри, важелі впливу, рівень підготовки. До економічних рішень належать рішення, що приймаються фізичними та (або) юридичними особами, державними установами, громадськими організаціями та впливають на діяльність підприємства. Прийняття обґрунтованих економічних рішень можливе лише за допомогою релевантної інформації, яка об'єктивно відображає економічну ситуацію, що склалася на підприємствах, зокрема сільськогосподарських. Основною складовою інформаційного забезпечення діяльності підприємств є інформація, що накопичується у системі бухгалтерського обліку та відображається у фінансовій звітності, центральною складовою якої є бухгалтерський баланс. Бухгалтерський баланс є унікальною обліковою категорією, за допомогою якої відображаються вартість майна і капіталу підприємства, стан його активів, власного капіталу, зобов'язань та взаємозв'язок між ними.

Визначення змістовного наповнення поняття «баланс для прийняття рішень» проведено за схемою: економічні рішення на основі балансу – їх забезпечення за допомогою використання інформаційної потужності балансу – взаємообумовленість функцій менеджменту та бухгалтерського балансу як основа прийняття ефективних економічних в АПК.

Застосування цієї схеми доцільно розпочати із встановлення рішень, що приймаються на основі використання інформації бухгалтерського балансу.

Рішення, що приймаються суб'єктами господарювання, можуть бути пов'язані із різними аспектами функціонування підприємств. Зокрема, на підприємствах можуть прийматися юридичні рішення, що стосуються вирішення господарських спорів із іншими суб'єктами господарювання; технологічні – при впровадженні виробництва нових видів сільськогосподарської продукції; маркетингові, пов'язані з удосконаленням системи реалізації продукції переробки та інші. Враховуючи, що бухгалтерський баланс є економічною категорією, за допомогою якої відображається вартість майна підприємства та джерел його формування, рішення, що приймаються на його основі, є економічними та прямо не стосуються інших аспектів функціонування підприємства.

Залежно від видів діяльності, на яку направлено економічне рішення їх розділяють на: рішення, що приймаються у процесі операційної діяльності (такі, що здійснюються у межах основної діяльності підприємства); фінансові (пов'язані із зміною розмірів та структури капіталу підприємства); інвестиційні (пов'язані із рухом необоротних активів).

Бухгалтерський баланс як інформаційна база для подальших досліджень в АПК